

EDUSKUNNAN
MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNTA

Helsingissä
28 päivänä syyskuuta 1990
Lausunto n:o 2

Valtiovarainvaliokunnalle

Valtiovarainvaliokunta on 25 päivänä syyskuuta 1990 päivätyllä kirjeellään pyytänyt eduskunnan päätöksen mukaisesti maa- ja metsätalousvaliokunnalta lausunnon hallituksen esityksestä n:o 113 laiksi viljan vientikustannusmaksusta.

Asian johdosta ovat valiokunnassa olleet kuultavina maa- ja metsätalousministeri Toivo T. Pohjala ja erikoistutkija Seppo Hassinen maa- ja metsätalousministeriöstä, ylijohtaja Eero Nordberg maatilahallituksesta, toimitusjohtaja Jorma Kallio Valtion viljavarastolta, osastopäällikkö Markku Suojanen Maataloustuottajain Keskusliitosta, agronomi Ola Rosendahl Svenska Lantbruksproducenternas Centralförbundista, johtaja Seppo Netola Kesko Oy:stä ja osastopäällikkö Esko Mikkola Hankija-Maatalous Oy:stä.

Hallituksen esitys

Hallituksen esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki viljan vientikustannusmaksusta. Vientikustannusmaksu koskisi viljaliikkeen elokuun 1 päivän 1990 jälkeen vastaanottamaa vehnää, ruista, ohraa ja kauraa. Vientikustannusmaksuilla katettaisiin maataloustulolain mukaista maatalouden osuutta maataloustuotteiden vientikustannuksista. Vehnän ja rukiin vientikustannusmaksu olisi 20 penniä kilolta ja ohran sekä kauran 10 penniä kilolta.

Ehdotettu laki on tarkoitettu tulemaan voimaan heti, kun se on hyväksytty ja vahvistettu.

Valiokunnan kannanotot

Maataloustulolaissa säädetään valtion ja maataloustuottajien välisestä vastuusta koskien

tavoitehintatuotteiden vientikustannusten jakautumista. Maataloustulolain mukaan valtion vientikustannusvastuu vuonna 1990 on viljasta 515 miljoonaan kiloon asti 90 prosenttia ja sen ylittävältä osin 50 prosenttia 715 miljoonaan kiloon asti, minkä ylittävältä osasta maatalous vastaa kokonaan. Vastaavat vientikatot tiukentuvat vuonna 1991 ollen silloin 90 prosenttia 490 miljoonaan kiloon saakka ja sen ylittävältä osalta 50 prosenttia 690 miljoonaan kiloon saakka.

Vuonna 1990 arvioidaan rehuviljaa vietävän noin 490 miljoonaa kiloa, josta vuoden 1989 satoa on noin 350 miljoonaa kiloa. Maailmanmarkkinahintaisesti kotimaassa arvioidaan käytettävän noin 170 miljoonaa viljakiloa. Yhteensä vientitukea tarvitaan siten noin 660 miljoonaa viljakiloa varten, jolloin vientituen määräksi muodostuu noin 1 000 miljoonaa markkaa. Lisääntynyt vientitarve johtuu vuosien 1989 ja 1990 erittäin hyvistä sadoista.

Maatalouden kustannusosuudeksi vuoden 1990 viljan vientikustannuksista, mainitusta 1 000 miljoonasta markasta, muodostuu noin 155 miljoonaa markkaa. Vuonna 1991 arvioidaan viljan vientituen tarpeeksi noin 1 355 miljoonaa markkaa ja maatalouden osuudeksi siitä noin 470 miljoonaa markkaa. Maatalouden osuudeksi maataloustuotteiden kaikista vientikustannuksista arvioidaan muodostuvan vuonna 1990 yhteensä noin 790 miljoonaa markkaa ja vuonna 1991 yhteensä noin 710 miljoonaa markkaa. Viljan osuudeksi voidaan arvioida kustannuksista muodostuvan noin kaksi kolmasosaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetut viljan vientikustannusmaksut kattaisivat maatalouden vuoden 1990 vientikustannusosuudesta noin 120 miljoonaa markkaa. Muilla keinoilla, lähinnä lannoite- ja valkuaisverona peritään noin

550 miljoonaa markkaa. Kun vuonna 1989 on lisäksi kerätty 82 miljoonaa markkaa tarvetta enemmän, siirtynee vuodelta 1990 vielä lähes 40 miljoonaa markkaa perittäväksi vuonna 1991.

Voimassa olevassa maataloustulolaissa maatalouden vientikustannusosuus määräytyy aikaisempaa selkeämmin tuotekohtaisesti. Tämä on näkynyt käytännössä esimerkiksi kuluvana vuonna siten, että maidolta tapahtuvaa perintää lisättiin kesken vuotta ja sianlihalle määrättiin uudestaan vientikustannusmaksu. Lähtökohtana oli näiden tuotteiden tuotantokattojen ylittyminen. Kohdentamalla perintä pääosin tuotekohtaisesti pyritään mahdollisimman oikeudenmukaiseen ja tasapuoliseen vientikustannusten perintään.

Koska nykyiset maatalouden vientivastuun perintämuodot rasittavat suhteellisesti eniten kotieläintiloja, valiokunta katsoo, että ehdotettua vientimaksun kohdentamista viljaan on tässä tilanteessa pidettävä perusteltuna. Kysymys on maataloustulolaissa maataloudelle säädetyn vientivastuun perinnästä.

Hallituksen esityksen 3 §:n 2 momentin mukaan valtioneuvoston päätöksen perusteella viljan vientikustannusmaksua koskevan lain 3 §:n 1 momentin mukaisesti kannettu vientikustannusmaksu on palautettava hakemuksetta maksuvelvolliselle, jos kannettu vientikustannusmaksu on korkeampi kuin eduskunta lailla vahvistaa. Valiokunta katsoo, että asian luonteesta johtuen ei liene epäselvää, että valtioneuvoston päätöksen nojalla kannettu vientikustannusmaksu, jonka eduskunta vahvistaa voimaan alhaisempana, kuuluu luonnostaan sille viljantuottajalle, jolta se on peritty, vaikka laissa puhutaan ainoastaan palauttamisesta maksuvelvolliselle eli viljaliikkeelle. Selvyyden vuoksi valiokunta ehdottaa kuitenkin 3 §:n 2 momentin täsmentämistä.

Valiokunta toteaa kuultuaan maa- ja metsätalousministeriä, että mikäli koko tilan tuotanto on luomutuotannossa, tulee tila vapauttaa viljatuotannon osalta vientimaksun perimisestä.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan, että laki olisi voimassa vuoden 1990 loppuun saakka. Valiokunnan käsityksen mukaan tarkoitus on, että laki koskee elokuun 1 päivän 1990 ja joulukuun 31 päivän 1990 välisenä aikana, mainitut päivät mukaan lukien, viljaliikkeen ostamasta tai myyntitarkoitukseen jauhetta- vaksi vastaanottamasta viljasta suoritettavia vientikustannusmaksuja. Näin ollen säädettävän lain säännöksiä on tarpeen soveltaa myös vuoden 1990 lopun jälkeen. Valiokunta ehdottaakin voimaantulosäännöksen täsmentämistä.

Lisäksi valiokunta katsoo, että mahdollisten menettelytapaperimielisyyksien välttämiseksi 24 §:n sanamuotoa tulisi täydentää myös siten, että viljaliikkeen tilittämän tai myyntitarkoitukseen jauhetta- vaksi vastaanottaman viljan osalta viljaliikkeen on vientikustannusmaksusuorituksen ohella tehtävä lakiehdotuksen 8 §:n 3 momentin mukainen ilmoitus maatalushallitukselle lain voimaantuloa seuraavan kalenterikuukauden 25 päivään mennessä.

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saadun selvityksen perusteella valiokunta pitää lakiehdotusta tarpeellisenä ja puoltaa sen hyväksymistä valiokunnan esittämin huomautuksin.

Edellä esitetyn perusteella maa- ja metsätalousvaliokunta esittää kunnioittaen,

*että valtiovarainvaliokunta mietintö-
ään laatiessaan ottaisi huomioon, mitä
tässä lausunnossa on esitetty, sekä
että hallituksen esitykseen sisältyvä
lakiehdotus hyväksyttäisiin näin kuulu-
vana:*

L a k i

viljan vientikustannusmaksusta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti säädetään:

1 luku

Yleiset säännökset

1 ja 2 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 §

(1 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Jos 1 momentin mukaisesti kannettu vientikustannusmaksu on korkeampi kuin sittemmin vahvistetaan, erotus on hakemuksetta palautettava maksuvelvolliselle, jonka on edelleen palautettava erotus viljan tuottajalle.

2 luku

Vientikustannusmaksuvelvollisuus ja maksun suuruus

4—6 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

3 luku

Vientikustannusmaksun määrääminen

7—18 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

4 luku

Erinäiset säännökset

19—23 §

(Kuten hallituksen esityksessä)

24 §

Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 1990 (*poist.*). Laki koskee elokuun 1 päivän 1990 ja joulukuun 31 päivän 1990 välisenä aikana, *mainitut päivät mukaan lukien*, viljaliikkeen ostamasta tai myyntitarkoitukseen jauhettavaksi vastaanottamasta viljasta suoritettavia vientikustannusmaksuja. *Heinäkuun 31 päivän 1990 jälkeen, mutta ennen tämän lain voimaantuloa viljaliikkeen tilittämän tai myyntitarkoitukseen jauhettavaksi vastaanottaman viljan osalta viljaliikkeen on annettava 8 §:n 3 momentissa säädetty ilmoitus maatilahallitukselle ja suoritettava vientikustannusmaksu maatilahallituksen postisiirtotilille viimeistään lain voimaantuloa seuraavan kalenterikuukauden 25 päivään mennessä.*

(2 mom. kuten hallituksen esityksessä)

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa varapuheenjohtaja Rajamäki, jäsenet Apukka, Backman, Laiti-

nen, Mutttilainen, Saapunki, Saastamoinen, Savela ja Westerlund sekä varajäsenet Malm, Pulliainen, Röntynen ja Säilynoja.

